

ПРОЕКТ ЗА ИНВЕСТИЦИОНЕН РАЗХОД

ПРИДОБИВАНЕ НА МИННИ ЛОВЦИ

София
2025

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД

1. Общи положения
 - 1.1. Наименование и основания за разработване
 - 1.2. Цел и задачи
 - 1.3. Основни допускания
 2. Необходимост от развитие на противоминните способности
 - 2.1. Задачи и възможности на противоминните сили
 - 2.2. Дефицит от способности
 3. Обхват на проекта за инвестиционен разход
 - 3.1. Основни изисквания, брой и бойни възможности
 - 3.2. Изисквания към въоръжението и оборудването
 - 3.3. Необходимо обучение, резервни части, поддръжка и обслужване
 - 3.4. Особенности при избора на подход за реализация
 - 3.5. Времеви разчет и участващи структури
 4. Финансово-икономически параметри
 - 4.1. Стойност на проекта
 - 4.2. График на плащанията
 - 4.3. Източници на финансиране на проекта
 - 4.4. Размер и валута на необходимите средства
 5. Рискове
 - 5.1. Идентифициране на рисковете
 - 5.2. Действия по намаляване влиянието на рисковете
- Използвана литература

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

1. **ЗОВСРБ** – Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България
2. **НМП** – Национални морски пространства
3. **ПИР** – Проект за Инвестиционен Разход
4. **ЦС** – Цели на способности.
5. **БМЧ** – базов миночистач
6. **МЛ** – минен ловец
7. **РМ** – рейдови миночистач
8. **ТМ** – териториално море
9. **ПЗ** – прилежаща зона
10. **ИИЗ** – изключителна икономическа зона
11. **UNCLOS – 82** – United Nations Convention on the Law Of the Sea
12. **ACO** – Allied Command Operation.
13. **Bi-SC** – Bi Strategic.
14. **IMCMS** – Integrated Mine Counter Measures System.
15. **SNMCMG** – Standing Nato Mine Countermeasures Group
16. **MCM Black Sea** – Mine Countermeasures Task Group Black Sea

УВОД

Националните морски пространства (НМП) на Република България, съгласно Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право (UNCLOS – 82) са своеобразна присъединена част от Черно море към сухоземната територия на страната. В тази морска площ, еквивалентна на 32 % от сухоземната територия, Република България има международно признати права за нейната експлоатация в съответствие с принципите и правилата, легитимирани в редица международни правни актове, най-съществените от които са UNCLOS – 82 и Конвенцията за търсене и спасяване по море. Нещо повече, с приемането на страната в НАТО и ЕС българските морски граници са външни за двата съюза, като дейностите по охрана и отбрана са основа за икономическото развитие и материален израз на съпричастността на българското общество с принципите и правилата на двете международни организации.

Възприетия интегриран подход за морска сигурност формално разделя националната отговорност, като по отношение на охраната водещо е Министерство на вътрешните работи, а водеща институция при осъществяване на отбраната е Министерство на отбраната. Съществува обаче една особена категория, обобщена под наименованието „осигуряване безопасността на корабоплаване“, която е извън охраната и отбраната, но чисто неправилно или некачествено извършване води до неблагоприятни икономически последици. По същество тя обхваща комплекс от мероприятия за откриване на обекти представляващи навигационна опасност, нейното неутрализиране, а при невъзможност – определяне на обходен маршрут на търговския трафик за избягване на морски инцидент или произшествие.

Първата стъпка е своевременното откриване и идентифициране чрез системата за ранно предупреждение по чл. 56, т. 2 от ЗОВСРБ. Втората стъпка е последващото процедиране с откритата опасност - тя може да бъде извлечена от морето или да се осигури безопасен маршрут за нейното заобикаляне. В тази връзка, особен и обикновено рядък риск за навигационната безопасност са морските мини, чието обезвреждане по чл. 56, т. 9 от ЗОВСРБ изисква подход, изключително близък до противоминните бойни действия по мисия „Възпиране и отбрана“.

В резултат на извършените през последните години минни постановки в Северозападната част на Черно море, в НМП на страните-членки на НАТО в Черно море бяха унищожени значително количество дрейфаци мини. Продължаващите военни действия предполагат запазване и дори нарастване на

опасността от дрейфащи мини, което обоснова и сформиранията в края на 2024 година от военноморските сили на България, Румъния и Турция противоминна група в Черно море.

Независимо от текущото състояние в Черно море, минното оръжие е основен вид въоръжение, чието приложение е видно във всички изминали военноморски конфликти. Ето защо, за българските ВМС, е от изключителна важност да развиват и поддържат адекватни способности за борба с минната опасност.

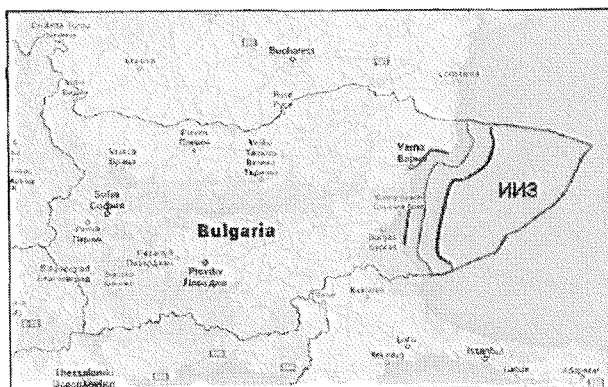
Наличните към момента в българските ВМС противоминни способности, и най-вече корабен състав, са недостатъчни за дългосрочното и широко мащабно противодействие на минната опасност, което налага и търсене на възможности за своевременно развитие на способностите в съответствие с нарасналите рискове и заплахи.

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1. НАИМЕНОВАНИЕ И ОСНОВАНИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ

На база направените разчети по време на Стратегическия преглед на отбраната през 2019/2020 г. се идентифицира необходимостта от постапна подмяна на наличните във ВМС противоминни кораби с изчерпване на техния експлоатационен и технологичен ресурс. Общите рамки по време и обхват се заложиха в приетите „Програма за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България – 2032“ (ДВ, бр. 13 от 16.02.2021 г.) и „План за развитие на Въоръжените сили на Република България до 2026 г.“ (ДВ, бр. 38 от 11.05.2021 г.), а впоследствие и необходимата финансова рамка с приемането на „Програма за инвестиции в отбраната – 2032“ (ДВ, бр. 37 от 26.04.2024 г.). Разразилата се в началото на 2022 г. война между Република Украйна и Руската федерация неимоверно увеличи минната опасност в Черно море с което се наложи и преглед и преоценка на направените разчети за придобиване на противоминни кораби за преодоляване на минната опасност в морския домейн на практика в рамките и на трите мисии на Въоръжените сили, което е и катализатора за увеличаване на броя на противоминните кораби при това в условията на остър недостиг от време за запазване и развитие на способностите за противодействие на минната опасност в морския домейн и в частност националните морски пространства (НМП).

В юридически аспект, както е показано на фигура 1, НМП са разделени на три зони – териториално море (до 12 морски мили от брега), прилежаща зона (до 24 морски мили от брега) и изключителна икономическа зона (до 200 морски мили от брега).

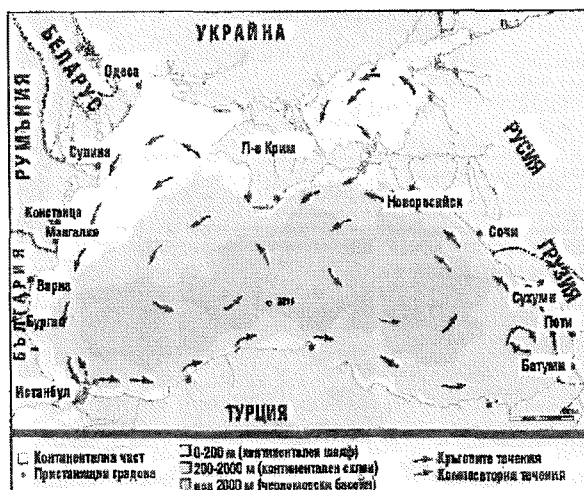


Фигура 1. Морски пространства на Република България.

В аспекта на морска сигурност от най-съществено значение е осигуряването на сигурността по отношение на системата за разделно движение и в близост до обектите от категорията „критична инфраструктура“ в морските пространства (газовите находища Хан Аспарух, Терес и Силистар). Като цяло, основните елементи на Системата за разделно движение са в териториалното

море, но има и стратегически морски пътища, осигуряващи транспортната връзка по море между Европа и Азия и пресичащи българската прилежаща и изключителна икономическа зона, чиято сигурност е от значение не само за българската държава, но и за целия Европейски съюз. Пример за това са морските коридори: север – изток (Констанца – Варна – Бургас – Босфора) и изток – запад с крайни точки пристанища в Грузия (Батуми и Анаклия).

Специфична особеност на Черно море са крайбрежните течения в западната и източната му част, показани на фигура 2.



Фигура 2. Течения в Черно море.

В резултат, откъснатите мини от Одеския залив (по разузнавателни данни са проведени най-широкомащабните миннозаградни действия), водени от течението, свободно се насочват през румънските и българските морски пространства към Босфора, откъдето единствено става влизането и излизането на корабите в Черно море. До момента, с колективните усилия на военноморските сили на България, Румъния и Турция, са унищожени 21 (двадесет и една) дрейфащи мини, по-голямата част от тях – в югозападната част на Черно море. Като цяло, действията на трите страни и наличието на минната опасност е във фокуса на международните и частни организации с интерес към корабоплаването (търговски и застрахователни компании), което доведе и до рязко намаляване на обема и няколкократно оскъпяване на извършваните транспортни услуги, което носи и негативните икономически последици за всички страни от Черноморския басейн.

Преодоляването на тези негативни във времето последици и възстановяване на доверието, с оглед мащаба на миннозаградните действия, ще отиде далеч отвъд момента на прекратяване на бойните действия и то само при условие, че не се допусне произшествие с търговски или пътнически кораб, поради подриване на дрейфаща мина. Допълнително утежняващо ситуацията

обстоятелство е и прилагането на Конвенцията от Монтьрьо за режима на преминаване през проливите за ограничаване на достъпа в Черно море на военни кораби, които не са под флага на Черноморска държава. В тази връзка, ангажиментите за осигуряване на безопасността в западна част на Черно море ще са приоритет за военноморските сили на Румъния, България и Турция. Респективно дългосрочното осъществяване на тези действия ще изисква сериозен експлоатационен ресурс, който трудно може да бъде осигурен от наличните във ВМС противоминни кораби.

В тази връзка, с цел изпълнение на националните ангажименти за осигуряване безопасността на корабоплаването и изпълнение на изискванията по пакет „ЦС – 2025“ в частта, касаеща преодоляване на нарасналата минна опасност, е необходимо стартиране и реализиране на проект за инвестиционен разход „Придобиване на противоминни кораби“.

1.2. ЦЕЛ И ЗАДАЧИ

Цел на проекта за инвестиционен разход е развитие на противоминните способности на българските ВМС, чрез увеличаване в количествено и качествено отношение на материалната компонента за дългосрочно извършване на необходимите действия за поддържане на морската сигурност в НМП и съответстващо на нивото на амбиция участие в действията и операциите на НАТО и ЕС за преодоляване на минната опасност в морския домейн.

Основни задачи, решавани с ПИР, са:

- дефиниране на необходимите потребности (количествени и качествени) за изграждане на необходимите за осигуряване на безопасността на корабоплаване противоминни способности;
- определяне на начините и подходите за своевременно преодоляване на наличните дефицити в противоминната способност на ВМС на Република България;
- очертаване на общата рамка, етапите и дейностите, необходими за ускорено развитие на способностите за противодействие на минната опасност;
- фиксиране на прогнозните времеви и финансови параметри при реализация на проекта;
- извеждане в средносрочен аспект на рисковете и допустимите отклонения, съпътстващи реализацията на инвестиционното намерение.

При реализиране на проекта за инвестиционен разход в посочените граници и определения обхват Военноморските сили на Република България ще имат необходимия експлоатационен и технологичен ресурс в дългосрочен аспект за:

- изпълнение на широк спектър задачи за борба с минната опасност в националните морски пространства по мисия „Възпиране и отбрана“ и мисия

„Принос към националната сигурност в мирно време”;

- ефективно участие в постоянните противоминните групи на НАТО (SNMCMG), опериращи в Средиземно и Черно морета, и изпълняващи задачи по линия на колективната сигурност на НАТО и ЕС;

- участие в Противоминната военноморска група в Черно море (MCM Black Sea), което сериозно допринася за приноса на Република България в система за регионална и колективна сигурност на НАТО и ЕС;

- изпълнение на изискванията по цел M6205 „Naval Mine Warfare – Mine Counter Measure – Mine Laying” от пакет „ЦС – 2025”;

- контрол на състоянието и защита на подводната критична инфраструктура.

Настоящият анализ има за цел да подпомогне вземането на информирано решение за реализация на инвестиционния разход в съответствие с отговорностите на Министерски съвет по чл. 22, ал. 2, т. 11а от ЗОВСРБ и министъра на отбраната по чл. 27, т. 8а от ЗОВСРБ.

1.3. ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ

В дългосрочен аспект, ще се запази нивото на минна заплаха в националните морски пространства, произтичаща от водените бойни действия в Северозападната част на Черно море.

С разширяване на обхвата на противоминните действия в западната и южната част на Черно море ще се осигури устойчивост в средата за сигурност по отношение на минната опасност, което би довело до намаляване на риска от инциденти с невоенни кораби и постепенно възстановяване на интензитета на корабния трафик в западната част на Черно море.

До прекратяване на конфликта между Руската федерация и Република Украйна, Република Турция ще продължи, чрез Конвенцията от Монтьрьо за режима на преминаване през проливите, да ограничава достъпа в Черно море на военни кораби, които не са под флага на Черноморска държава.

След прекратяване на военния конфликт и подписване на мирно споразумение на базата на двустранно и международно сътрудничество ще се предприемат широкомащабни дейности за унищожаване на минните полета в Северозападната част на Черно море, като предварително е необходимо да се провежда обучение, а впоследствие и да бъдат подпомогнати за ефективно участие в противоминните действия екипажите на противоминните кораби на Република Украйна.

Провеждането на противоминна операция в морските пространства на Република Украйна след сключване на примирие ще се извърши основно от страните-членки на НАТО в Черноморския басейн и страната-домакин,

поради сложната военно-политическа обстановка и ограниченията по Конвенцията от Монтьрьо за режима на преминаване през проливите.

2. НЕОБХОДИМОСТ ОТ РАЗВИТИЕ НА ПРОТИВОМИННИТЕ СПОСОБНОСТИ

2.1. ЗАДАЧИ И ВЪЗМОЖНОСТИ НА ПРОТИВОМИННИТЕ СИЛИ

Противоминните сили са отделен род въоръжени сили, чиято **основна задача е борбата с минната опасност и осигуряване на безопасни за корабоплаването маршрути.**

Идентифициране на точното местоположение на морската мина и последващото ѝ обезвреждане поставя специфични изисквания, както към конструкцията и оборудването на кораба, така и към подготовката на корабния екипаж. От своя страна противоминните действия са вид бойни действия, като разликата по мисия „Възпиране и отбрана“ и мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“ е единствено интензитетът и времетраенето на тяхното провеждане. За извършване на самите действия в морска среда се използват специфичен вид военни кораби – противоминните кораби, които по подхода за идентифициране и преодоляване на минната опасност се класифицират на миночистачи (Mine Sweeper – MS) и минни ловци (Mine Hunter – MH).

В българските ВМС има на въоръжение както миночистачи (базови и рейдови), така и минни ловци. Наличният корабен състав е разчетен за минимизиране на минната опасност в НМП на Република България, но само за определено време и при определени условия, и включва:

- **базови миночистачи** (пр. 1265Э, клас Соня), руско производство от 70-те години на миналия век, които малко по-късно са предадени на българските ВМС. Енергетичните установки и хидроакустичното оборудване са в края на жизнения си цикъл, като при това са технологично и експлоатационно амортизирани и не подлежат на възстановяване и модернизация с оглед ограничените търговски взаимоотношения с Руската федерация;

- **рейдови миночистачи** (пр. 1259.2, клас Оля), българско производство, на въоръжение във ВМС от 80-те години. Корабите не подлежат на модернизация на комуникационното оборудване и не притежават необходимото информационно оборудване за работа в обща мрежова среда по стандартите на НАТО, като при това ограничената мореходност и автономност не позволяват използване в съвместни тактически групи по линията на системата за колективна отбрана и отвъд границите на териториалното море на Република България;

- **минни ловци** (клас Трипарти), производство на Франция, Кралство Белгия и Кралство Нидерландия от 80-те години на миналия век. В средата на 90-те години корабите са преминали модернизация, включваща възстановяване

на параметрите на енергетичните установки и модернизиране на хидроакустично, радиолокационно и комуникационно оборудване за осигуряване на минимално необходимите условия за участие в съюзническите противоминни групи. През 2009 г. и 2020 г. три кораба бяха приети на въоръжение във ВМС. Те не само, че са най-съвременните български противоминни кораби, но имат и превъзходство пред базовите миночистачи в оперативния радиус и възможността за използване на съвременен подход при откриване и обезвреждане на морските мини – с използване на хидроакустична система (ХАС) и дистанционно-управляеми подводни апарати (РАР-104 и SeaFox).

2.2. ДЕФИЦИТ ОТ СПОСОБНОСТИ

Съгласно стандартите на НАТО постоянното участие на един кораб в операция, на ротационен принцип, изисква поддръжката в готовност на три кораба от същия клас – един участващ, втори подготвящ се и трети в планово-профилактичен ремонт. Съответно, в продължение на посочения стандарт е изискването за 108 дни подготовка на море на корабните екипажи, като тази подготовка основно се осъществява при участието на кораба в съвместните съюзнически действия и операции. По декларираното ниво на амбиция, българските ВМС трябва да поддържат в готовност 2 противоминни кораба – по един за мисии на ЕС и един за участие в SNMCMG, като към момента аналог на участие е фактически провежданите противоминни действия във формата на MCM Black Sea.

Рейдовите миночистачи, с оглед тактико-техническите характеристики и липсата на възможност за интегриране на съвременен технологично оборудване, не участват и не е предвидено тяхното включване, както в съюзническата Черноморска противоминна група, така и в бъдещи противоминни действия извън ТМ на Република България. Тяхното участие е фокусирано към изпълнение на задачи в близост на българската брегова ивица, където е рисково или неоправдано участието на базовите миночистачи или минните ловци. Респективно оставащите шест противоминни кораба (бмч и мл) трябва едновременно да осигурят изпълнението на задачите по преодоляване на минната опасност в НМП, западната част на Черно море и националните ангажменти извън Черноморския басейн по линия на морската сигурност на НАТО и ЕС.

В тази връзка, с отчитане на:

- **нарасналата опасност от дрейфащи мини и предмети в западната част на Черно море;**
- **ускореното изчерпване на експлоатационния ресурс на наличните противоминни кораби и липсата на възможности за неговото възстановяване по отношение на базовите миночистачи;**

- необходимостта от участие в противоминните корабни групи на НАТО, както и в MCM Black Sea в отражение на нивото на амбиция, географските характеристики и осигуряване безопасността на корабоплаване в българските НМП;

- декларираните способности по цел M6205 „Naval Mine Warfare – Mine Counter Measure – Mine Laying” от пакет „ЦС–2025”, за поддържане в готовност на противоминни кораби за участие в мисии и операции в SNMCMG и ЕС;

- ограниченията, по Конвенцията от Монтьрьо, за престои (до 21 дни) и навлизане в Черно море на военни кораби, които са собственост на страни извън Черноморския басейн,

все повече се откроява дефицитът в материалната компонента на отбранителната способност за противодействие на минната опасност, водещ до постепенно ограничаване по времетраене и обхват на дейностите за осигуряване на свободата и безопасността за корабоплаване в националните морски пространства, което е недопустимо от гледна точка на националните ангажименти по UNCLOS – 82.

3. ОБХВАТ НА ПРОЕКТА ЗА ИНВЕСТИЦИОНЕН РАЗХОД

3.1. ОСНОВНИ ИЗИСКВАНИЯ, БРОЙ И БОЙНИ ВЪЗМОЖНОСТИ

Настъпващата техническа невъзможност за използване поради изчерпване на наличния ресурс и технологичната амортизация, ще наложи в средносрочен период извеждането от експлоатация и снемането от въоръжение на базовите миночистачи. Два от трите базови миночистача са част от поддържаните в готовност сили по цел M6205 „Naval Mine Warfare – Mine Counter Measure – Mine Laying” и практически участват на ротационен принцип в Противоминните групи на НАТО в Средиземно (SNMCMG) и Черно (MCM Black Sea) морета, като в същото време са декларирани за участие в противоминни операции под егидата на Европейския съюз. При неизбежното снемане от въоръжение „тежестта“ за изпълнение на посочените отговорности, както и за изпълнение на задачите по мисии „Възпиране и отбрана“ и „Принос към националната сигурност в мирно време“ остава единствено за трите минни ловца, като по отношение на единия съществуват ограничения при изпълнение на поставените задачи.

В тази връзка за да не се допуснат в краткосрочен план ограничения, а в средносрочен план да се постигне разширяване на обхвата на способността в отговор на нарасналите рискове и заплахи в средата за сигурност е необходимо поетапно придобиване на противоминни кораби, които да имат:

- съвременно оборудване за извършване на разузнавателен поиск за мини и миноподобни обекти на морското дъно и на морската повърхност;

- възможности за автоматизирана обработка, класификация и предаване на данни за откритите обекти;

- **въоръжение и оборудване за дистанционно идентифициране и унищожаване на откритите мини и извличане от морското пространство на плаващи предмети;**

- **автономност и възможности за изпълнение на задачи и участие в операции отвъд границите на изключителната икономическа зона на Република България;**

- **комуникационно-информационно оборудване, позволяващо тяхното интегриране и участие в съюзнически корабни групи.**

Освен посочените характеристики на противоминните кораби, цялостното преодоляване на формиращите се дефицити **изисква придобиването на поне 7 противоминни кораби**, които трябва да са в оперативно състояние, осигуряващо непрекъсваемост при изпълнение на задължението за едновременното поддържане в готовност на три противоминни кораба – за участие в SNMCMG и MCM Black Sea, по линия на сигурността в морския домейн на Европейския съюз и за осигуряване на отбраната и изпълнението на задачите по морска сигурност в НМП и в помощ на националните структури.

3.2. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ВЪОРЪЖЕНИЕТО И ОБОРУДВАНЕТО

Конкретните изисквания към оборудването и въоръжението на военните кораби са иманентно определени с избора на съответния тип кораби, като отклоненията от тези изисквания е функция, осъществима единствено при построяване или модернизиране на съответния кораб. Освен това проектирането и построяването на нов кораб изисква сериозен времеви ресурс, което като отклонение на настоящото инвестиционно намерение е недопустимо. В тази връзка, изискванията към въоръжението и оборудването се свеждат до избора на противоминен кораб обезпечаващ:

- **откриването и класифицирането на миноподобни обекти на морското дъно и плаващи предмети, с хидроакустични и оптични средства, чрез които да се установи местоположението и характеристиките им;**

- **сближаването и поддържането на безопасна дистанция от открития обект за предприемане на действия по идентификацията му;**

- **идентифицирането на откритите обекти (морска мина или обект не представляващ мина) с използване дистанционно-управляеми подводни апарати и водолазни групи;**

- **унищожаването на морските мини с дистанционно-управляеми подводни апарати и водолазни групи;**

- **възможностите за обмен на информация по стандартите на НАТО чрез използване на ресурсите на IMCMS и комуникационно и информационно оборудване, отговарящо на минималните изисквания за съвместимост на**

корабите по MC 0195-12 (NATO minimum interoperability fitting standards for communications and information systems (CIS) equipment onboard ships, submarines and maritime aircraft), ACP 127 и STANAG 5066;

- **намалени до минимум физически полета на кораба**, дължащо се на конструктивните особености на неговия дизайн;

- **автономност на плаване** не по-малко от 15 денонощия при крейсерска скорост от 10 възела и оперативен радиус над 1 000 морски мили, с възможности за изпълнение на задачите при използване на оръжие за масово унищожение, съгласно установените в ACO Forces Standards VOLUME VIII – MARITIME EVALUATION MANUAL, June 2017), ACO Forces Standards VOLUME IV - STANDARDS FOR MARITIME FORCES, November 2020) и действащите Bi-SC CAPABILITY CODES AND CAPABILITY STATEMENTS (October 2023).

3.3. НЕОБХОДИМО ОБУЧЕНИЕ, РЕЗЕРВНИ ЧАСТИ, ПОДДРЪЖКА И ОБСЛУЖВАНЕ

С оглед времевия дефицит за преодоляване на ограниченията, както и нарасналия интензитет на рисковете в западната част на Черно море, като последица от войната между Република Украйна и Руската федерация е необходимо изборът за придобиване проект кораб да е близък по характеристики с използваните в българските ВМС противоминни кораби.

При придобиване на такъв противоминен кораб:

- **останалите компоненти на отбранителната способност ще се изградят и развият чрез съществуващите императиви на способността** и не е необходимо базово, а само минимално допълнително обучение;

- **последващите, след възстановяване на оперативните възможности**, частична поддръжка и обслужване може да се осигуряват чрез възможностите на българския военнопромишлен комплекс и ремонтните структури на ВМС, но само при запас от съответните резервни компоненти, възли и агрегати;

- **при недостиг на резервни компоненти, възли и агрегати, е наложително сключване на рамково споразумение за осъществяване на интегрирана логистична поддръжка и доставка на съответните резервни части в разумен срок.**

В съответствие с проведените тристранни разговори, Кралство Белгия и Кралство Нидерландия са поели ангажимент да предоставят на ВМС на Република България отпадналите им от необходимост тренажори, специални инструменти, както и останалите им към края на договорения период дистанционно-управляеми подводни апарати SeaFox.

3.4. ОСОБЕНОСТИ ПРИ ИЗБОРА НА ПОДХОД ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

При анализа на възможностите за преодоляване на формиращите се ограничения в противоминната способност се установи, че:

- **придобиването на нов тип противоминни кораби** е неприемливо с оглед времевия дефицит и прогнозния период за проектиране и въвеждане на първия кораб от серията в експлоатация и то при условие, че доставките на съответните кораби за ВМС на Република България са в приоритетите на производителя;

- **придобиване на „втора употреба“ противоминни кораби** е присмлив вариант по отношение, както на времевия период за тяхното въвеждане в експлоатация, така и за осигуряване на непрекъснатостта на изградените способности за противодействие на минната опасност. Съответно избора на типа кораб е обвързан, както с изпълнение на планове за развитие на отбранителните способности на страните-членки на НАТО, така и с времевия период за извършване на планово-профилактичните дейности за възстановяване на неговите оперативни възможности и удължаване на експлоатационния ресурс на корпуса и енергетичните установки.

Предлаганите от Кралство Белгия и Кралство Нидерландия кораби са от същия клас минни ловци, които в момента се експлоатират от Българските Военноморски сили. Тази възможност предоставя допълнително предимство по отношение наличието на подготвен личен състав за експлоатацията на корабите и усвояването на ремонта и поддръжката на техниката.

Същите напълно отговарят на изискванията към въоръжението и оборудването, дефинирани в настоящия анализ.

3.5. ВРЕМЕВИ РАЗЧЕТ И УЧАСТВАЩИ СТРУКТУРИ

На база направените разчети се стартира проучване и се установи, че Военноморските сили на Кралство Белгия и Кралство Нидерландия планират до края на 2028 г. да изведат от въоръжение общо 7 минни ловци клас „Трипарти“, поради замяната им с ново поколение противоминни кораби.

В резултат на проведените разговори беше представен следния прогнозен график на извеждане на корабите:

Структура, извеждаща кораба	Идентификатор на противоминния кораб	Планиран период на извеждане
ВМС на Кралство Белгия	Минен ловец „Белис“	Октомври – Декември 2024 г.
	Минен ловец „Крокус“	Януари – Март 2027 г.
	Минен ловец „Лобелия“	Октомври – Декември 2027 г.

Структура, извеждаща кораба	Идентификатор на противоминния кораб	Планиран период на извеждане
	Минен ловец „Примула“	2028 г.
ВМС на Кралство Нидерландия	Минен ловец „Зирикзии“	2027 г.
	Минен ловец „Вилемстад“	2028 г.
	Минен ловец „Схийдам“	2028 г.

Съгласно изготвените предварителни разчети и при приемане на среден прогнозен срок от 1 (една) година за предаване на корабите, в които са включени 9 (девет) месеца за възстановяване и удължаване на експлоатационния ресурс и 3 (три) месеца за приемане и транспортиране, може с голяма степен на вероятност да се приеме, че във ВМС на Република България:

- през 2026 г. ще бъде въведен в експлоатация 1 минен ловец от белгийските ВМС (Белис);
- през 2027 г. ще бъде въведен в експлоатация 1 минен ловец от белгийските ВМС (Крокус);
- през 2028 г. ще бъдат въведени в експлоатация 2 минни ловци, по един от белгийските ВМС (Лобелия) и нидерландските ВМС (Зирикзии);
- през 2029 г. ще бъдат въведени в експлоатация 3 минни ловци, един от белгийските ВМС (Примула) и два от нидерландските ВМС (Вилемстад и Схийдам).

Респективно, общия прогнозен срок за реализация на инвестиционното намерение ще бъде не повече от 4 (четири) години, като с оглед сложния комплекс от дейности с административна и техническа специфика може да се раздели на следните етапи, без ясно очертани времеви граници:

- **етап I** – подготовка и сключване на два договора (един двустранен с Кралство Нидерландия и един тристранен - между Република България, Кралство Белгия и Кралство Нидерландия), както следва:

- подготовка и сключване на договор между Република България и Кралство Нидерландия, по изрично настояване на нидерландската страна (условие, без което няма да се реализира участието на Кралство Нидерландия в проекта), в който договор ще се регламентират ангажиментите на двете страни по придобиването на трите нидерландски кораба, при следните параметри: корабите се прехвърлят срещу осигуряваното обучение на украински екипажи (това се явява цената на корабите, от гледна точка на прехвърлителя) и при отчитане на изричното искане на МО да се извърши основен ремонт на корабите на територията на Кралство Белгия.

– подготовка и подписване на Меморандум за разбирателство между Република България, Кралство Белгия и Кралство Нидерландия, с предмет придобиване на минни ловци и извършването на необходимия обем дейности за възстановяване на техническите параметри и увеличаване на експлоатационния ресурс на придобиваните от българските ВМС противоминни кораби.

Този договор ще регламентира механизмите на безвъзмездно прехвърляне на четирите белгийски кораба, условието за обучение на украински екипажи, както и механизми във връзка с основния ремонт и на седемте военни кораба – на територията на Кралство Белгия.

Меморандумът ще се разработи на база използваните в НАТО стандарти и с отчитане на практиката на Кралство Белгия, включително и при предаването на българските ВМС през 2008 г. на две фрегати клас „Вилинген“ и минен ловец клас „Трипарти“.

Предвижда се корабите да останат собственост на двете държави, които да ги прехвърлят безвъзмездно на МО на Р България (срещу подготовка на украинските екипажи и заплащане на ремонтно-възстановителните дейности), след приключване на основния ремонт, на територията на Кралство Белгия.

Този механизъм е единственият взаимно-приемлив и за трите страни, при който Кралство Белгия, в качеството на страна, на чиято територия се поддържат корабите, ще извърши техния ремонт, при условие, че същият бъде финансово обезпечен от българска страна (до определен размер).

По този механизъм ще бъде постигната целта на българските ВМС – корабите, които ще придобие, да бъдат придобити в оперативно състояние и с достатъчно дълъг хоризонт за експлоатация.

В същото време, механизъмът отчита обстоятелството, че ВМС не разполага със способност за такъв ремонт, като по обективни производствени причини – тази способност се намира на територията на Кралство Белгия.

- **етап II** – подготовка на третия украински екипаж в началото на 2026 г. в Кралство Белгия, с последващо „опресняване“ на подготовката и/или цялостна подготовка на екипажите на украинските минни ловци на територията на Република България;

- **етап III** – извършване на основен ремонт на корабите в Кралство Белгия. За изпълнението на този етап се формира тристранна техническа група с участието и на представители от Военноморските сили на Кралство Нидерландия, Кралство Белгия и Република България. Съгласно направената предварителна оценка за извършване на необходимите ремонтно-възстановителни дейности са необходими до 6 000 000 евро на кораб, които са дължими преди започването на ремонта на всеки от корабите;

Българските ВМС ще имат възможност да инспектират състоянието на всеки един от корабите (предварително) преди започване на ремонта. По този

начин българските ВМС ще имат обективна оценка за техническото състояние на военното оборудване, респективно ще имат възможност да правят информирана преценка по отношение на обхвата на бъдещия ремонт.

След приключване на основния ремонт, българските ВМС ще имат възможност да инспектират състоянието на всеки един от корабите (последващо) във връзка с вече осъществения ремонт.

- **етап IV** – въвеждане в експлоатация от българските ВМС. Етапа обхваща извършването на ремонтно-възстановителните дейности на всеки отделен кораб и предаването му в оперативна готовност за неговото използване. Предаването на първият кораб е свързано с изплащане на договорената сума, а за всички останали след авансово заплащане на ремонтно-възстановителните дейности, издаването на квитанция по смисъла на Инкотермс-2020 и подписването на двустранен протокол за предаване на собствеността. Подписването на съответните актове ще се извършва във военноморска база – Зеебрюге (в югоизточната част на Северно море). Национален ангажимент е да осигурим финансирането на договорените ремонтно-възстановителни дейности, застраховките, предислоцирането на корабите до Република България, доставката на допълнително предоставените компоненти (резервни части, спомагателно оборудване и др.), както и съответната техническа документация;

- **етап V** – изготвяне на отчетната документация и въвеждане на корабите в оперативна готовност. Последното ще се извърши с организационно технически мерки по отношение на останалите императиви на способността, посочени в т. 72 от Националната отбранителна стратегия (приета с Решение на Министерски съвет с № 131/06.03.2025 г.).

Участниците в проекта ще се стремят съвместно да укрепят оперативния капацитет за противоминна борба (МСМ) в рамките на НАТО и в регионални инициативи между страните от НАТО, което пряко ще допринесе, след края на конфликта, за стабилизирането и икономическото възстановяване в региона, чрез гарантиране на сигурността на морските линии за комуникация в Черно море.

4. ФИНАНСОВО-ИКОНОМИЧЕСКИ ПАРАМЕТРИ

4.1. Стойност на проекта

В съответствие с проведените тристранни разговори между страните, Кралство Белгия предоставя 4 кораба, а Кралство Нидерландия - 3 кораба на Република България, срещу ангажимент на МО за обучение на украински екипажи. Български ангажимент е и финансовото обезпечаване на ремонтно-възстановителните дейности на корабите до степен, покриваща стандартите за оперативна готовност, на всички седем кораба. Самите кораби, с прилежащото им оборудване, се прехвърлят без финансови разходи за заплащане на продажна цена.

Определените индикативни стойности за ремонтно-възстановителните дейности са до 6 милиона евро на всеки кораб, общо 42 милиона евро.

При закъснения в сроковете за предаване на корабите, графика за плащане ще бъде променян на основата на консултации и постигнато съгласие между страните.

Кралство Белгия и Кралство Нидерландия си запазват правото да спрат/забавят изпълнението на подписания между трите страни Меморандум за разбирателство и отложат прехвърлянето на един или повече кораби, тренировъчно оборудване/съоръжения/тренажори, резервни части и спомагателни средства в следните случаи:

- забавяне изпълнението на собствените им проекти за усъвършенстване на способностите за водене на минна война;
- забавяне изпълнението на дейностите по основен ремонт на корабите;
- в случай на международна криза, налагаща участието на предвидените за придобиване от Република България кораби в мисии и операции.

Ако Кралство Белгия и Кралство Нидерландия спрат изпълнението на Договора или на Меморандума за разбирателство, двете споразумения ще съдържат условие, че всички средства, заплатени от Република България, ще бъдат възстановени.

4.2 График на плащанията

Необходимите финансови средства и тяхното примерно разпределение по години са показани в следващата таблица (свързан е с промяна на собствеността и подписването на Меморандума):

	2026	2027	2028	2029
Кораби от Кралство Белгия	4.000.000,- EUR	9.000.000,- EUR	11.000.000,- EUR	0
Кораби от Кралство Нидерландия	0	6.000.000,- EUR	12.000.000,- EUR	0
Обща сума	4.000.000,- EUR	15.000.000,- EUR	23.000.000,- EUR	0

4.3. Източници на финансиране на проекта

Необходимите средства за реализацията на проекта ще бъдат осигурявани чрез бюджета на Министерство на отбраната.

4.4. Размер и валута на необходимите финансови средства

Съгласно Меморандума всички плащания за ремонта на корабите ще бъдат в евро.

Максималната стойност на плащанията е 42 000 000 евро, като графика на плащанията е показан в точка 4.2.

5. РИСКОВЕ

Основният риск за придобиването на 7 броя минни ловци, произтича от вероятността за неосигуряване на необходимите финансови средства, необходими за извършване на модернизацията им, като ангажимент на българската страна, съгласно тристранния МоУ.

5.1. Идентифициране на рисковете.

Идентифицирането на рисковете беше извършено по метода „Брейнсторминг“. Експертна група от Командването на ВМС идентифицира следните рискове: Риск № 1 „Неосигуряване на необходимите финансови средства за модернизация на придобиваните кораби, Риск № 2 „Забавяне на реализацията след стартирането“. Тези рискове, при евентуално тяхно сбъждане, биха застрашили постигането на целта на проекта, както следва:

• **Риск № 1 „Неосигуряване на необходимите финансови средства за модернизация на придобиваните кораби“.** Проектът е включен в „Програма за инвестиции в отбраната до 2032 г.“ (обл. ДВ бр. 37/26.04.2024 г.), но този факт не е гаранция за неговото финансово осигуряване. Този риск може да се прояви при следните рискови събития:

- изменения в целите и приоритетите на отбранителната политика;
- промяна във визията за развитие на въоръжените сили, и в частност на ВМС;
- промяна на планиращите сценарии в следствие на промяна средата на сигурност;
- недостиг или намаляване на финансовите средства за капиталови разходи, необходими за реализацията на проекта вследствие на непланирани разходи (участие в мисии и операции, природни бедствия, вътрешно- или външнополитическа криза и др.).

• **Риск № 2 „Забавяне на реализацията след стартирането“.** Предвид участието в проекта на три страни съществува вероятност за възникване на проблеми при реализацията. Евентуално забавяне може да възпрепятства постигането на поставените цели и желания краен резултат. Този риск може да настъпи при следните рискови събития:

- настъпване на международни политически или икономически събития, водещи до промяна на съществуващите приоритети на Кралство Белгия или Кралство Нидерландия и като резултат – промяна на времевите параметри или прекратяване на проекта;
- промяна приоритетите на Република България, и в частност на министерството на отбраната, водещи до отлагане или отмяна на реализацията на проекта.

5.2. Действия по намаляване влиянието на рисковете.

За намаляване влиянието на Риск № 1 „Неосигуряване на необходимите финансови средства за модернизация на придобиваните кораби“:

- договаряне на разсрочено плащане към момента на започване на модернизацията на всеки от корабите;
- убеждаване на държавното ръководство за важността на проекта и целево отпускане на средства от републиканския бюджет.

За намаляване влиянието на Риск № 2 „Забавяне на реализацията след стартирането“ не се предвиждат конкретни действия, тъй като този риск е външен за ВМС и предприемането на мерки/действия за минимизиране на тяхното влияние е извън възможностите на Военноморските сили.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА:

№	Наименование
1.	„Конвенция на Организацията на обединените нации по морско право“ (ратифицирана със Закон, обн. ДВ, бр. 89 от 17.11.2015 г.)
2.	„Конвенция от Монтьо за режима на преминаване през Проливите“ (подписана на 20.07.1936 г. с директно прилагане в националното законодателство)
3.	„Закон за отбраната и Въоръжените сили на Република България“ (обн. ДВ, бр. 35 от 12.05.2009 г., посл. изм. ДВ, бр. 70 от 20.08.2024 г.)
4.	„Закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България“ (обн. ДВ, бр. 12 от 11.02.2000 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 78 от 23.09.2025 г.)
5.	„Регламент (ЕС) 2025/1106 на Съвета от 27.05.2025 г., за създаване на инструмента „Мерки за сигурността на Европа (SAFE) чрез укрепване на европейската отбранителна промишленост““ (подписан на 27.05.2025 г. с директно прилагане в националното законодателство)
6.	„Морски пространствен план на Република България 2021 – 2035 г.“ (обн. ДВ, бр. 46 от 26.05.2023 г.)
7.	„Програма за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България – 2032“ (обн. ДВ, бр. 13 от 16.02.2021 г.);
8.	„Програма за инвестиции в отбраната – 2032“ (обн. ДВ, бр. 37 от 26.04.2024 г.);
9.	„План за развитие на Въоръжените сили на Република България – 2026“ (обн. ДВ, бр. 38 от 11.05.2021 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 35 от 25.04.2025 г.)
10.	„Национална отбранителна стратегия“ (приета с Решение № 131/06.03.2025 г. на Министерски съвет)
11.	Доктрина за морски операции (НП-3.1), 2023 г.

12.	Пакет Цели на способностите 2025 - Заповед на министъра на отбраната ОХ-039/15.08.2025г.
13.	Описание и кодове на способностите („Bi-SC Agreed Capability Codes and Capability Statement”, октомври 2023 г.)
14.	ACO Forces Standards VOLUME VIII – MARITIME EVALUATION MANUAL (June 2017)
15.	ACO Forces Standards VOLUME IV - STANDARDS FOR MARITIME FORCES, (November 2020)

КОМАНДИР НА ВОЕННИ МОРСКИТЕ СИЛИ
 КОНТРААДМИРАЛ  КИРИЛ МИХАЙЛОВ
 02/08/2025 г.

